

Tak je kak je

Mutak, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:788662>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Marina Mutak

TAK JE KAK JE

Završni rad na preddiplomskom studiju animiranog filma i novih medija

Akademija likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu

2019./2020.

Prazna mjesta posjeduju šarm kojem teško mogu odolijeti. Kad kažem "prazna mjesta" mislim na mjesta na kojima trenutno nema ljudi, bilo da ih nema godinama ili samo jedan dan. Rijetka su mjesta(u gradu) koja si mogu priuštiti samo nekoliko gosti u danu. Želim odmah razjasniti da mi ljudi općenito ne predstavljaju problem, osim u ovom slučaju kad mi je namjera promatrati kako diše sam prostor. Kada ljudi okupiraju neki prostor za mene su velika smetnja, odnosno postaju primarni objekt promatranja. Volim promatrati prazna mjesta jer se tamo osjećam kao strankinja, sve ostalo tamo pripada osim mene.

Prvo mjesto koje dokumentiram i obrađujem u svom završnom radu je Hrelić Jakuševac, područje na kojem se odvija sajam pretežito rabljene robe i ponešto nove. To mjesto sam odabrala jer mi se praktički samo ponudilo. Živim u blizini i išla bih se tamo šetati kad nema sajma ili bih prolazila preko Hrelića biciklom ako idem na nasip. Primijetila sam da me zapravo jako zanima što se tamo "događa" kad nema nikoga. Prije nešto više od godine dana sam tamo otišla prvi put s kamerom i s namjerom da dokumentiram. Od tada to činim relativno redovito, više puta mjesečno, ponekad tjedno, a nekad samo jednom u mjesec dana. To kontinuirano odlaženje je ključno za razumijevanje okoline. Vidi se uzorak kad promatram npr. ptice s tog mjesta, prvi put sam ih shvaćala kao samo ptice koje preletaju preko moje glave, sad razumijem da je to složeni redosljed koja će vrsta ptica preletjeti prva, oglasiti se, pozvati drugo jato da izvidi itd.

Uz rad sam čitala "Imaginarni Balkan" Marije Todorove. Todorova opisuje stereotipe koji se vežu uz Balkan, često se za nas pretpostavlja da smo primitivni, necivilizirani; spominje "tipično balkansko nasilje". Navodi da su balkanci prikazivani kao "zarazna bolest" koja kvari sliku "savršene" Europe. Balkan nije ni Europa ni Orijent; to je prostor osrednjosti, između barbarstva i civilizacije, most na kojemu nitko nitko ne želi živjeti.

Na Hreliću sam fotografirala ugostiteljske objekte, štandove, neobične predmete ili zanimljive konstrukcije, stolce, klupe, kamene blokove za prodaju robe za vrijeme sajma, životinje, meni zanimljive ili smiješne natpise, nazive i popise hrane koja se nudi. Jedne od prvih fotografija koje sam napravila su bile fotografije poprilično oronula dva štanda/kioska, jedan ima sprejem napisano "ŠTRUDLE", a drugi oguljenim, crvenim plastičnim slovima "Burek". Ta dva štanda su jedan pored drugoga. Na jednom od njih s prednje strane naljepljena je "objekt je pod videonadzorom" naljepnica. Odmah sam ih uočila jer imaju tu neku banalnu čaroliju. Nešto slatko i šarmantno, a opet divlje, barbarsko nemarno neuredno. To je ono što mi se učinilo posebno i vrijedno

zabilježavanja u svrhu materijala za rad i razmišljanje kako iskoristiti i prikazati te fotografije i povezivati s ostalim materijalom. Jedno dva mjeseca nakon što sam napravila prve fotografije tih dvaju štandova, netko ih je preko noći razbio kamenjem i ciglama, svi prozori su bili razbijeni i stvari ispremetane iznutra u jednom od njih. Fotografirala sam i to.

Nakon tog događaja pitam se je li ta neka čarobna mirnoća koja mjesta poput ovog imaju, samo nešto što opravdavam kao šarmantni, idilični svijet koji me okružuje dok se zapravo ispostavlja da je točno taj "prostor izmađu barbarstva i civilizacije"?

Za bavljenje takvom temom i za pomoć u daljnjem radu poslužila sam se knjigom "O procesu civilizacije" Norberta Eliasa. Elias navodi: "Nikad se sa sigurnošću ne može kazati da su pripadnici nekog društva civilizirani. Može se, međutim, s velikom sigurnošću kazati - na osnovi sistematskih istraživanja i ukazivanjem na povjerljive dokaze - da su neke skupine ljudi postale civiliziranije." "Podjela slike ljudi na sliku o ljudima kao pojedincima i sliku o ljudima kao društvima ima razgranato korijenje. Jedna od tih grana je vrlo karakteristična podijeljenost u vrijednosnim stavovima i idealima koju, promotri li se bolje, susrećemo u svima razvijenijim nacionalnim državama i koja je možda najizraženija u nacijama jake liberalne tradicije. U razvoju svih takvih nacionalnodržavnih sistema vrijednosti susreće se na jednoj strani shvaćanje koje cjelokupno društvo, naciju, vidi kao najvišu vrijednost; na drugoj se strani u njima susreće i ono koje pojedinca vidi kao najvišu vrijednost, dakle kao sasvim na sebe oslonjena čovjeka, "zatvorenu osobnost", slobodnu individu." "

Osim fotografiranja Hrelića, fokusirala sam se na Ranžirni kolodvor u zadnjem dijelu razvoja svog rada. Ranžirni kolodvor posjeduje iznimnu snagu i veličinu, a s druge strane tako je krhak, star, s poluzapuštenim/napuštenim/neupotrebljivim vagonima boje hrđe. Na takom velikom prostoru vlak se ne čuje ni približno često s obzirom na to kako se doima da bi trebalo. Tu i tamo prođe neki škripavi, cvileći teretni vlak s usamljenim kolovođom.

